

NÉMET NÉPISMERET

1-4. évfolyam

A magyarországi német nemzetiség számára a nyelv és a kultúra az identitás fenntartásának és megerősödésének alapvető feltétele. A már évtizedek óta érzékelhető előrehaladott asszimilációs folyamat következtében megnőtt a nevelési és oktatási intézmények szerepe a nyelv, a kultúra és az identitás továbbadásában. A nevelés és oktatás feladatai éppen ezért nem korlátozódhatnak csak az ismeretek átadására és a készségek fejlesztésére. Gyakorlati és sokrétűen felhasználható tudásra és képességekre kell törekedni, amelyek egyben feltételei az értékeken alapuló cselekvésnek. Az önmeghatározás, ítélőképesség, a tudomány és művészet iránti nyitottság és a mindenkori személyes adottságok és lehetőségek határain belüli teljesítmény elérése a cél. Ez a feltételrendszer nyit utat a felelősségteljes élet felé.

Az élethosszig tartó tanulás jegyében a magyarországi nemzetiségek legfontosabb oktatáspolitikai célja egy olyan nevelési és oktatási kínálat fenntartása és fejlesztése, amely mindenki számára elérhető és átjárható. A nemzetiség nyelvén felkínált nevelés és oktatás épít arra, hogy a nemzetiséghez tartozók ezzel a lehetőséggel minden életszakaszban élhessenek.

A nyelv magas szintű birtoklása, a helyi nyelvjárások és szokások ápolása, a történelem és a jelen ismerete, mindezek az identitás nélkülözhetetlen részét képezik. Modern világunkban az emberi kapcsolatokon keresztül történő tanulás éppoly fontos, mint a tudás és az információ megszerzése, valamint cselekvési stratégiák kifejlesztése. A hazai nemzetiségek számára ez meghatározó jelentőséggel bír, hiszen két anyanyelv birtokában vannak. Figyelembe kell venni ugyanakkor, hogy a már említett asszimiláció következtében az oktatási intézmények nem építhetnek a tanulók otthonról hozott nyelvi ismereteire. Az oktatás eredményességének érdekében ennek a megváltozott helyzetnek tükröződnie kell a fejlesztendő kompetenciákban és a közműveltségi tartalmakban is.

A tantárgy sajátosságából, hogy a család érték- és hagyománykövetítő szerepét és azok tiszteletét egyre inkább át kell vállalnia, adódnak a célok és feladatok is.

A német nemzetiségi iskolák tanulói először élményszerű helyzetekben találkoznak a legfontosabb hagyományokkal, az életmóddal és a nemzetiség kultúrájával. Ezekre az élményekre építve cselekvés-és projektorientált oktatási formákban a fokozatosság elve alapján szereznek ismereteket a nemzetiség történeleméről, néprajzáról, nyelvéről, irodalmáról és a médiáról.

A tanulók legyenek tájékozottak abban, hogy a hagyományörzés családon kívüli szinterei különböző intézmények és szervezetek.

A német népismeret tantárgy tanulása a tanulók számára lehetővé teszi, hogy toleránsak és nyitottak legyenek a mássággal szemben, amely alkalmassá teszi őket más nemzetiségek és népek elfogadására.

A heti kötelező egy tanítási óra a tizenkét évfolyamon keresztül intenzív és alapos ismeretszerzést és képességfejlesztést tesz lehetővé. Az ismeretanyag más tantárgyakba való integrálása már nem lehetséges, de az azokhoz való kapcsolódást szem előtt kell tartani. A tartalmak magukban rejtik ennek lehetőségét.

A német népismeret tantárgy feladata – identitás-és érték közvetítés – hatással van a módszerek megválasztására. A nyitott oktatási formákban történő tanítás olyan ismeretszerzést biztosít, amely az élménytől a cselekvésen és megértésen át a tapasztalathoz vezet.

E kreatív és cselekvésközpontú feldolgozási formák (Freiarbeit, állomásokon való tanulás, műhelytanítás, múzeumpedagógiai foglalkozások, iskolai projektek) a tanulókat olyan tapasztalatokhoz segítik, amelyekre saját környezetükben már nem tehetnek szert.

A tantárgy a kulcskompetenciák fejlesztése során eléri, hogy a tanulók alkalmassá váljanak önálló projektek lebonyolítására.

1–2. évfolyam

Az első két évfolyam az óvodából az iskolába való átmenetet képezi, ebből adódóan a cselekvésen alapuló tanulás, valamint az óraszervezési formák állnak a középpontban. Az egyéni érdeklődés döntő fontosságú, és egyre inkább arra kell törekedni, hogy a tanulók között levő különbségek lépésről lépésre kiegyenlítődjenek. A német népismeret tárgykörében elsődleges a cselekvésen alapuló ismeretszerzés és a játékosság.

Témakör	Óraszám 1. osztály	Óraszám 2. osztály
Személyes életvitel, szociális kapcsolatok – A család	7	7
Gazdaság, technika, környezet – Az otthon és környezete	2	2
Gazdaság, technika, környezet – Közlekedés	2	2
Gazdaság, technika, környezet – Háziállatok	2	2
Társadalmi élet – Életmód	5	5
Gazdaság, technika, környezet – Ünnepek és ünnepnapok	9	9
Kulturális élet, média – Zene és tánc	3	3
Kulturális élet, média – Népköltészet	6	6
	36	36

1. évfolyam

Témakör	Személyes életvitel, szociális kapcsolatok– A család	Javasolt óraszám: 7
----------------	---	----------------------------

Tanulási eredmények	A tanuló saját személye a családban. A családtagok elnevezése, az alapvető családi és rokoni kapcsolatok ismerete. Emberi kapcsolatok a különböző szituációkban.
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Család, rokoni viszonyok, generációk együttélése. Családfa, családtagok jellemzése. Tevékenységek, használati tárgyak őseink mindennapjaiban. Feladatmegosztás a családban. Gyermekek kötelességei régen és ma.	
Fogalmak	Család, anya, apa, nagyszülő, testvér, régen, ma.

Témakör	Gazdaság, technika, környezet–Az otthon és környezete	Javasolt óraszám: 2
Tanulási eredmények	Az otthon és közvetlen környezetének leírása, a környezethez kapcsolódó növények és állatok megnevezése. Cselekvésközpontú, tapasztaláson alapuló ismeretszerzés.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása. Saját lakóhely és közvetlen környezete. Növények a kertben, földeken.		
Fogalmak	Ház, szoba, konyha, udvar, tyúk, ló, kacsa, sertés, konyhakert, hagyma, burgonya.	
Javasolt tevékenységek	A tanultak rajzos ábrázolására. Alaprajz. Otthon-kincsesláda. Beszélgetés a családban és rokonságban előző generációk hétköznapjairól.	

Témakör	Gazdaság, technika, környezet–Közlekedés	Javasolt óraszám: 2
Tanulási eredmények	Közlekedési lehetőségek régen és ma. Tárgyak és szellemi értékek irányított gyűjtése. Cselekvésközpontú, tapasztaláson alapuló ismeretszerzés.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában.		

<p>A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása. Szóbeli beszámoló a tapasztalatokról. Régi közlekedési eszközök megnevezése, funkciójuk összehasonlítása a maiival.</p>	
Fogalmak	Gyalog, gyalogos, kocsi, ló, kerékpár, tömegközlekedés.

Témakör	Gazdaság, technika, környezet– Háziállatok	Javasolt óraszám: 2
Tanulási eredmények	<p>A ház körüli haszonállatok ismerete, a szerepük felismerése a család ellátásában. Tárgyak és szellemi értékek irányított gyűjtése. Cselekvésközpontú, tapasztaláson alapuló ismeretszerzés.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>A parasztdudvar állatainak megnevezése, gondozásuk, felhasználási lehetőségeik megismerése. A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása.</p>		
Fogalmak	Etetés, itatás, tyúk, ló, liba, sertés, nyúl, vödör, széna.	

Témakör	Társadalmi élet–Életmód	Javasolt óraszám: 5
Tanulási eredmények	<p>A település életének, mindennapjainak ismerete. Együttműködés, a környezet iránt érzett felelősség fejlesztése, erősítése. Cselekvésközpontú, tapasztaláson alapuló ismeretszerzés. Szellemi és tárgyi értékek irányított gyűjtése.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. Az idő tagolására és múlására vonatkozó kifejezések helyes használata. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása. Élet a településen régen. Berendezési és használati tárgyak megismerése. Parasztház részei, berendezési tárgyai. Udvar és kert. Melléképületek.</p>		
Fogalmak	Ház, tájház, udvar, pince, ól, istálló, asztal, szék, szekrény, láda.	

Témakör	Gazdaság, technika, környezet–Ünnepek és ünnepnapok	Javasolt óraszám: 9
Tanulási eredmények	Terményhálaadás ünnepe és hozzá kapcsolódó szokások ismerete. Karácsonyi ünnepkör köré csoportosuló események megismerése: betlehemezés, ajándékozási szokások. Húsvéti ünnepkör köré csoportosuló események megismerése: tojásfestés, nyuszihívogató. Cselekvésközpontú, tapasztaláson alapuló ismeretszerzés. Szellemi és tárgyi értékek irányított gyűjtése.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. Az idő tagolására és múlására vonatkozó kifejezések helyes használata. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása. Szóbeli beszámoló a tapasztalatokról. Terményhálaadás ünnepe. Karácsony. Hagyományos karácsonyfa díszei. Húsvét. Nyuszihívogatók. Játékok tojásokkal.		
Fogalmak	Karácsony, betlehem, keresztszülő, húsvét, hagymahéj, tojásgurítás.	

Témakör	Kulturális élet, média–Zene és tánc	Javasolt óraszám: 3
Tanulási eredmények	A zenei és mozgáskultúra fejlődése. A korosztálynak és adott szituációnak megfelelő gyermekjátékok ismerete.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. Az idő tagolására és múlására vonatkozó kifejezések helyes használata. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. Szerepjáték alakítása. Rigmusok, gyermekdalok. Mondókák, kiszámolók. Kör- és ügyességi játékok.		
Fogalmak	Kör, sor, kézfogás, kiszámoló, pár.	

Témakör	Kulturális élet, média–Népköltészet	Javasolt óraszám: 6
Tanulási eredmények	A népköltészet alkotásainak ismerete. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek ismerete. Szövegértés fejlődése. Szellemi értékek irányított gyűjtése.	

Fejlesztési feladatok/Ismeretek

A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában.

Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása.

Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása.

Mondókák, közmondások megtanulása.

Versek olvasása.

Magyarországi német szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései:

Edina Rieder-Erdőfy: *Kinderstimmen*

Igele-Bigele (Gyermekantológia)

Michélsz József: *Zauberhut*

Koch Valéria: *Időfa*

Arnold Krisztina: *Wolki und ihre Freunde*

<http://mek.oszk.hu/08800/08816/08816.pdf>

Fogalmak

Mondóka, rím, versike, közmondás, mese, szereplő, színház.

A továbbhaladás feltételei:

A tanulónak legyenek alapvető ismereteik a tanult témakörökben (család, otthon, ünnepek).

Családtagjaikat meg tudják nevezni, rokoni kapcsolataikról segítséggel tudjanak beszélni,

saját élményeik alapján még élő hagyományokról rajzban, képen tudjanak beszámolni. A

jeles napokat, ünnepeket tudják megnevezni. A tanév végére ismerjenek legalább 3

népköltészeti alkotást (dalt, mondókát, táncot, játékot).